Nr. 33. Lwów dnia 17. sierpnia 1901. Rok XXXIV. Tom LXIV.

ROLNIK

ORGAN C. K. GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO

wychodzi w każdą sobotę

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową:

w Państwie Austryackiem.

rocznie . . . . 8 koron. | półrocznie . . . . 4 koron.

W Rosyi rocznie 5 rubli sr. — W W. Księstwie Poznańskiem 3 talary.

Członkowie galic. Tow. gospodarskiego płacący 10 K. wkładki rocznej, otrzymują „Rolnika" bezpłatnie.

Redakcya i Administracya „Rolnika" ul. Słowackiego l. 8. II. piętro.

TREŚĆ:

Włości rentowe.

Najważniejszym owocem prac ustawodawczych ostatniej kadencyi sejmowej jest uchwalenie dwóch ustaw o tworzeniu włości rentowych w Galicyi

Ustawy te są urzeczywistnieniem jednej części reformy agrarnej tak niezbędnie u nas potrzebnej.

Zamierzając poddać ocenie krytycznej te ustawy muszę naprzód zaznajomić czytelników z ich treścią.

W ł o ś c i ą r e n t o w ą w rozumieniu nowych ustaw jest posiadłość rolnicza średnich rozmiarów, których minimalna i maxymalna granica oznaczoną jest w ustawie, stanowiąca własność wyłączną jednej osoby, małżonków lub współdziedziców, obciążona pożyczką krajową spłacalną roczną rentą i uznana przez czas trwania tej pożyczki za niepodzielną.

Granicę rozmiarów włości rentowej oznaczają ustawy między 3—60 hektarami ziemi. Nadto włość tych rozmiarów winna wykazywać rocznego czystego dochodu katastralnego nie mniej jak 50 a nie więcej jak 1200 K. i obejmować zabudowania mieszkalne i gospodarcze. Jeśli w chwili terminu włości niema na niej tych zabudowań, wtedy muszą one być wzniesione.

W skład włości rentowej wchodzą wszelkie nieruchomości położone w jej obrębie niemniej też przywiązane do niej służebności. Co zaś należy uważać za przynależność włości o tem stanowi ustawa cywilna, przedewszystkiem jednak za przynależność jej uważać należy inwentarz gospodarczy żywy i martwy potrzebny do prowadzenia gospodarki. Takie włości rentowe, powstawać mogą w myśl nowych ustaw w dwojaki sposób: Albo mianowicie włość rentowa utworzyć się ma dopiero przy pomocy pożyczki rentowej przez kraj udzielonej, a w takim razie chcący ją kupić winien upatrzyć na ten cel odpowiednie grunta i wyjednać sobie na ich zakupno, względnie także na postawienie budynków gospodarskich i mieszkalnych pożyczkę od kraju pod warunkami, o których niżej będę mówił. W takim razie mamy do czynienia z p i e r w o t n e m powstaniem włości rentowej. Albo też właściciel gospodarstwa średniego już istniejącego, które odpowiada co do rozmiarów i dochodu wymogom przez ustawę dla włości rentowych nakreślonym, może uzyskać od kraju pożyczkę rentową celem spłaty ciężących na jego własności średniej długów tudzież na budowę domu lub zabudowań gospodarki ich albo wreszcie jeśli jego posiadłość była wolną od długów jedynie na spłatę współdziedziców, znów jednak pod warunkami w ustawie przewidzianymi i w ten sposób zmienić swoją posiadłość na włość rentową. W tym wypadku mamy do czynienia na przemianą istniejącego już gospodarstwa rolnego i włość rentową.

Warunkiem objektywnym udzielenia pożyczki rentowej przez kraj jest według ustaw, wolność gospodarstwa średniego, na które rentowa pożyczka się zaciąga, od wszelkich długów hipotecznych, tak iżby pożyczka rentowa i obowiązek opłacania ustanowionej na jej spłatę renty miały pierwszeństwo hipoteczne bezwzględne, a następnie uznanie włości rentowej za niepodzielną przez czas trwania pożyczki rentowej.

Tak pożyczka rentowa jak czasowa niepodzielność włości muszą być wpisane w księgi gruntowe. Nadto jednak właściciel włości musi mieć pewne osobiste warunki ku temu, aby mu pożyczka mogła być udzieloną.

Mianowicie musi to być rolnik zawodowy, który dotychczasowem postępowaniem daje rękojmię, że pomocy kraju udzielonej mu w formie pożyczki rentowej nie zmarnuje.

Pożyczka rentowa przez kraj udzielona na utworzenie nowej włości rentowej, lub na przemianę istniejącego już gospodarstwa rolnego średnich rozmiarów

we włość rentową wypłaconą będzie właścicielowi włości rentowej w listach rentowych przez Wydział krajowy emitowanych. Spłata tej pożyczki będzie miała miejsce w rencie, która wynosić będzie 4.50% w razie jeśli wydane zostaną 4% listy rentowe zaś 5% jeśli wydano listy $4^1/_2$ procentowe. Pół procentu iść więc będzie w każdym wypadku na amortyzacyę pożyczki. Trwać będzie zaś ta amortyzacya przy 4.5% rocznie lat 56 przy 5% lat 52. Przez ten czas włość rentowa ma być niepodzielną. Niepodzielność ta nie jest jednak w swej ustawie ściśle przeprowadzoną, gdyż ustawa ta dopuszcza podzielność według idealnych części.

Postanowienie to przyjęto ze względu na spadkobierców małżonków posiadających włość rentową. Z reguły pożyczka rentowa niemoże być przed terminem wypowiedzianą przez udzielającego jej t. j. kraj. przez organa, ku temu przez ustawę powołane. Wyjątkowo może być jednak zażądaną natychmiastowa spłata pożyczki rentowej, jeśli właściciel włości rentowej niedopełnia ciężących na nim z ustawy obowiązków, lub też zaciąga lekkomyślnie uciążliwe długi lub gdy w konkurs popadnie.

Ustawy więc o włościach rentowych nieznają jak widzimy rent wieczystych lecz tylko czasowe, spłacale w długich terminach.

Wysokość maxymalna pożyczki rentowej, która w danym wypadku ma być udzieloną przyszłemu właścicielowi włości rentowej lub właścicielowi już istniejącego gospodarstwa rolnego średnich rozmiarów, które ma być zamienionem na włość rentową, oznaczają ustawy w sposób dwojaki.

Mianowicie pożyczka rentowa może być przyznaną albo w wysokości trzydziestokrotnego iloczynu czystego dochodu katastralnego oznaczonego przy ostatniej rewizyi katastru podatku gruntowego z dodatkiem najwyżej połowy kwoty na jaką budynki są ubezpieczone. Albo też w wysokości $^3/_4$ wartości szacunkowej oznaczonej drogą osobnego oszacowania, unormowanego ustawami o włościach rentowych.

Właściciel włości rentowej jest obowiązany ubezpieczać od ognia budynki mieszkalne i gospodarskie i ziemiopłody włości, dalej prowadzić tak gospodarstwo, aby spłata renty niebyła narażoną na niebezpieczeństwo i spłacać rentę regularnie. W razie jeśli kilka współdziedziców lub współwłaścicieli posiadać będzie włość rentową mają oni ustanowić osobę do zarządu gospodarstwa i donieść o tem organom reprezentującym kraj jako wierzyciela tych współwłaścicieli włości. Jeśli by tego nieuczynili wtedy będzie mogła być ewentualnie pożyczka rentowa wypowiedzianą.

Natomiast właściciel włości rentowej, który jako taki w księgach hipotecznych musi być zapisanym, może od chwili powstania tej włości rozporządzać nią dowolnie a więc sprzedać ją lub też obdłużyć, byle tylko bez naruszenia prawa pierwszeństwa pożyczki rentowej.

Włość rentowa odpowiada także za długi osobiste właściciela oczywiście jednak tylko tą częścią wartości swej, która pozostaje po strąceniu pożyczki rentowej.

Także współdziedzice włości rentowej mogą swobodnie rozporządzać częściami włości na nich przypadającymi, a więc sprzedawać je lub obdłużać.

Z przedaży takich części będzie mógł zatem powstawać ewentualnie stosunek współwłasności osób zupełnie obcych dla siebie na włości rentowej

Co się tyczy długów współwłaścicieli, to obciążać mogą one jedynie idealne części włości na nich przypadające. Przedmiotem natomiast postępowania egzekucyjnego może być tylko cała włość wraz z jej przynależnościami.

Właściciel włości rentowej może dalej po upływie lat 10ciu od zaciągnięcia pożyczki rentowej wypowiedzieć pożyczkę rentową celem całkowitego jej spłacenia. Częściowo zaś wolno będzie właścicielowi wypowiedzieć i spłacić pożyczkę rentową nawet przed upływem lat 10ciu. Wysokość maxymalna części pożyczki rentowej, którą można spłacić przez 10 lat niemoże przenosić $^1/_4$ części całej pożyczki.

Rolnictwo na wystawie lubelskiej 1901 r.

(Ciąg dalszy).

Warunki zbytu bydła ma Królestwo nie zupełnie sprzyjające. Trudność komunikacyj tamuje rozwój mleczarstwa, opas na razie nie ma jeszcze tego handlowego znaczenia co gdzieindziej; pozostaje zatem kierunek czysto-hodowlany, t. j. produkowanie rozpłodników, które zawsze w głębi państwa rosyjskiego chętnych znajdą nabywców. Ujednostajniając dziś zatem kierunek chowu, w wyborze rasy dobrze zastanowić się trzeba, czy przeważający i doskonały na wystawie materyał simentalski nie byłby najkorzystniejszym, że nadzieja zyskania kiedyś wagi chowem intenzywnym jest żmudną i przez to na lat dziesiątki rozłożoną. Powody braku zbytu mięsa są czysto czasowe, stosunki targowe na korzyść rolnictwa zmienić się mogą, lecz za błędy dziś popełnione, w przyszłości pokutować się będzie.

Bydła włościańskiego było bardzo mało. Towarzystwa rolnicze nie miały jeszcze czasu do pracy w kierunku analogicznym do działalności naszych towarzystw rolniczych. Zadanie w Królestwie będzie tem łatwiejsze, że mając inteligentniejszych i chętniejszych włościan przed sobą nie będzie tej ustawicznej walki i próśb o staranniejsze żywienie i utrzymanie, a tylko uszlachetnienie miejscowej rasy stanie się zadaniem do tego powołanych organów

Konie. Nie mając prócz suchego katalogu żadnych bliższych informacyi, co do historyi stadnin pojedyńczych lubelskiej prowincyi, trudno było wyrobić sobie sąd prawdziwie rzeczowy o stanie hodowli koni tej okolicy*).

Wystawa przedstawiając 14 hodowców, zdradzała niezwykle dobre chęci pojedyńczych hodowców; intenzywność (utrzymanie) wychowu w szczególności na uznanie zasługiwała. Mimo tego jednak wszystkiego obcy nie znający stosunków, nie odnosił tego dodatniego wrażenia, jakie się miało przy bydle rogatem. Powód tej krytyki upatrywać przedewszystkiem trzeba w błędnym znowu kierunku chowu. Królestwo Polskie a w szczególności lubelskie przechodzi obecnie w za-

*) Podług urzędowego spisu koni w Lubelskim: 218.018 sztuk, tj. na 1 kil. □ 13·2 sztuk.

Właścicielowi włości rentowej przyznanym wreszcie być może przy spłacie rentą pożyczki rentowej t. z. rok wolny t. j. iż pierwszego roku renty płacić nie będzie.

Niepodzielność włości rentowej i jej charakter jako włości gasną same przez się z chwilą spłacenia pożyczki rentowej

Nadto mogą Władze, o których zaraz niżej będę mówił, udzielić wyjątkowo, bądź ze względów dobra publicznego, bądź z uwagi dla interesu właściciela włości, zezwolenia na wyłączenie z niej pojedyńczych części.

Zgaśnięcie niepodzielności winno być natychmiast uwidocznione w księgach gruntowych.

Władzami powołanymi do tworzenia włości rentowych i udzielenia imieniem Kraju pożyczek rentowych na te włości są według ustaw, Krajowa komisya rentowa i Wydział krajowy.

Krajowa komisya rentowa będzie się składać z:

Marszałka krajowego lub Członka Wydziału krajowego, któremu Marszałek powierzy zastępstwo siebie, jako przewodniczących, tudzież: 2 członków wybranych przez Sejm krajowy:

2 członków delegowanych przez Wydział krajowy:

2 członków mianowanych przez c. k. Namiestnika, z których jeden ma być z charakterem sędziowskim.

Członkowie komisyi mieć będą zastępców, okres trwania funkcyi członków Komisyi rentowej ustanowionym został na lat 6 odpowiednio do kadencyi Sejmu krajowego. Komisya rentowa będzie miała dodane sobie do pomocy osobne biuro urzędnicze przy Wydziale krajowym urządzone. Komisya ta będzie powołaną do załatwiania wszelkich spraw z tworzeniem włości rentowej połączonych.

Do niej będzie należało wnieść podania o uznanie pewnego kompleksu ziemi za włość rentową i udzielenie pożyczki rentowej. Ona będzie badać czy to upatrzone gospodarstwo nadaje się na włość rentową, wydawać orzeczenia o tem i o niepodzielności tego gospodarstwa, badać czy starający się o utworzenie dla niego włości rentowej ma potrzebne ku temu osobiste przymioty, badać bezpieczeństwo pożyczki rentowej, czuwać nad regularną spłatą renty, udzielać w miarę potrzeby zwłoki w spłaceniu renty, wypowiadać ją w razie potrzeby, uchwalać lub odmawiać spłaty renty wcześniejszej, wygotowywać kontrakty o nabycie włości rentowej, zarządzać wypłatę pożyczki rentowej etc.

Szczególniejszym obowiązkiem komisyi będzie czuwać nad utworzonymi włościami rentowymi i nad podniesieniem w nich gospodarstwa, tudzież przedkładać Wydziałowi krajowemu wniosku co do udzielenia poszczególnym właścicielom włości rentowych odpowiednich zasiłków z funduszów przeznaczonych przez Sejm Krajowy na cele podniesienia kultury rolniczej i melioracyi.

Ponad komisyą rentową stać będzie Wydział krajowy, który jako Władza wydająca listy rentowe, w których pożyczka rentowa będzie udzieloną, będzie miał prawo: zatwierdzać lub odrzucać wygotowane przez komisyę kontrakty rentowe, oznaczać stopę procentową listów rentowych w granicach ustawy, określać formę krajowych listów rentowych i ich typy za zatwierdzeniem ich przez Rząd i przeprowadzać co pół roku losowanie listów rentowych. Nadto Wydział rozstrzygać będzie w wypadkach systowania uchwał Komisyi przez jej przewodniczącego.

* * *

(Dokończenie nastąpi)

Witold Lassota.

Światowa produkcya cukru.

Podług obliczeń czasopisma „*Journal des fabricants de sucre*, produkcya cukru w całym świecie wynosiła w ostatnich dwóch kampaniach następujące ilości w tonnach: (=1000 kg):

	1899—1900	1900—1901
Cukier trzcinowy całego świata	2 680.838	2,235.000
Cukier buraczany: Europy	5,518.048	5.950.000
Stanów zjednoczonych	73.944	86.000
razem	8,271.830	8,271.000

kresie chowu koni okres taki, jaki Galicya przed laty kilkunastu przechodziła, okres prób najrozmaitszych, kosztownych, a przedewszystkiem okres marnowania materyału rodzinnego, jego cech dodatnich, które są podstawą do jakiejkolwiek akcyi w sprawie podniesienia chowu koni. Na wystawie lubelskiej nie było ani jednej stajni oryentalnej nawet pół krwi. Ciężki ten błąd jest w Lubelskiem większy, niż w Galicyi. U nas rząd austryacki poczynił zniszczenie w materyale krajowym tam oni sami się do tego przyczynili. W całej wystawie koni lubelskich przebijała się ta nieszczęśliwa nasza mania krzyżowań z krwią zimną, czy też w postaci doświadczeń obecnych, czy też już minionych, z niezatartymi śladami.

O ile niezawodni w chowie koni karygodną jest fantazya o tyle uważanie tegoż za produkcyą wyłącznie masy obok szukania tylko miary, kosztem klasy i form jest złem gorszem, dzisiaj wiedzą i praktyką stwierdzonem. Błąd ten popełniony chciano naprawić widocznie i użyto do tego konia pełnej krwi, chcąc wychować dużego konia półkrwi, konia, że się tak wyrażę do użytku wojskowego. Tu wprost zgodzić się trudno na kierunek obrany [1]). Hodowla koni angielskich, wyższej klasy, konia dziś bez kwestyi najpokupniejszego, jest jedyną ale tylko wtedy, gdy się już rozporządza materyałami z matek półkrwi i gdy reproduktor jest pierwszej klasy. Przechodzi jednak matki czy to pochodzenia wysokiego oryentalnego, czy też okazy krwią zimną zepsute końmi pełnej krwi angielskimi choćby miernej jakości dlatego tylko, że są follblutami, z pominięciem konia oryentalnego lub dobrego krajowego halbbluta, to spaczenie celów hodowli, bo ustawiczny wychów indywiduów nie o przymiotach, ale o wadach obojga rodziców. Nogi zatem wysokie, miękki krzyż, brak głębokości, długa pęcina, zad okrągły, kość tłusta okrągła, będą tu typowe. Wszystkie te wady obok braku wyrównania często się w koniach lubelskich przebijały.

---

[1]) Rząd rosyjski podniósł cenę zwykłych remont na 400 do 500 rubli.

Podkład pod wszystkie większe galicyjskie stada na oryentalnym materyale dał tylko koń pół krwi: Czarnokońce, Torskie, Mondzielówka itd.

Produkcya cukru buraczanego w Europie rozdziela się na poszczególne państwa następująco w tonnach:

	1899—1900	1900—1901
Niemcy	1,798.631	1.950.000
Austro-Węgry	1.108.007	1 075.000
Francya	977.850	1,125.000
Rossya	905.737	890.000
Belgia	302.865	340.000
Holandya	171.029	170.000
Włochy	31.000	60.000
Inne kraje	222.929	340.000
razem	5,518.048	5,950.000

Produkcya cukru z trzciny cukrowej rozdziela się na poszczególne części świata jak następuje:

	1899—1900	1900—1901
Ameryka	1,398.000	1,998.000
Azya	793.024	742.000
Australia	169.799	136.000
Afryka	329.025	348.000
	2,680.838	2,235.000

Z przytoczonych cyfr okazuje się, że w Austryi produkcya ostatniej kampanii o 33000 ton się zmniejszyła, a ilość ta równa się prawie wzrostowi produkcyi włoskiej o 30.000 ton.

Wywóz cukru z Austro-węgier do Włoch w latach 1899 i 1900 istotnie zmniejszył się około 30.000 ton. Z tą okolicznością liczyć się muszą producenci w Austryi. W obec tego, że w ostatnich latach powstały we Włoszech nowe cukrownie i rafinerye, i że ich powstanie popiera rząd bardzo wydatnie, i wobec tego, że w b. r. powierzchnia pod burakami we Włoszech wzrosła o 30%, można się spodziewać, że gdy tak dalej pójdzie to Włochy przestaną wkrótce cukier importować. Na okoliczność tę zwraca uwagę prof. M. Dudan w Oester. Landw. Wochenblatt podnosząc, że wobec tego taryfa cłowa dla cukru przy nowych układach cłowych z Włochami nie ma właściwie żadnego znaczenia.

We Francyi panowała walka pomiędzy rolnikami a fabrykantami cukru o cenę buraków, dopiero ją świeżo zakończono tak, że fabryki przyznały plantatorom cenę 23—24 franków za 1 tonnę buraków o 7° gęstości soku z podwyższeniem o 60 centimów za każdą dziesiętną część stopnia więcej, lub z odtrąceniem 80 centimów za każdą dziesiątą część stopnia mniej.

We Francyi, Niemczech i Austryi obszar pod uprawą buraków w r. b. jest prawie równy jak w r. ubiegłym. Natomiast w Rossyi powiększył się znacznie. Także w Rumunii, Bułgaryi i Serbii czynią starania w kierunku rozwinięcia uprawy buraków cukrowych i produkcyi cukru. Tworzy się zatem silna naokoło konkurencya i rzecz bardzo zrozumiała, że kartel cukrowy austryacki tak zawzięcie zwalcza chęć rozwinięcia tego przemysłu u nas w Galicyi i szkodzi gdzie może i jak może. Ale też tym bardziej powinniśmy dążyć do szybkiego pod tym względem postępu, aby nas inne kraje dotąd pozostające w tyle nie uprzedziły.

KRONIKA.

Ograniczenia w przewozie zwierząt. Węgierskie Ministerstwo rolnictwa zabroniło z powodu pomoru przywozu do Węgier świń z politycznego powiatu Gorlice w Galicyi.

Co się podaje do powszechnej wiadomości wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 26. lipca b. r. L. 28.807, w ślad za reskryptem tegoż Ministerstwa z dnia 16. lipca b. r. L. 27.223 ogłoszonego tutejszem obwieszczeniem z dnia 29. lipca b. r. L. 81.204.

Czy gruźlica u bydła jest identyczną z gruźlicą u ludzi? Na kongresie międzynarodowym ku zwalczeniu gruźlicy w Londynie wywołało senzacyę zdanie znanego bakteorologa Dr. Kocha w Berlinie nasuwające wątpliwość co do tożsamości gruźlicy u bydła i ludzi.

Dotychczas sądzono, że gruźlica u bydła jest identyczną z gruźlicą u ludzi i mniemano, że jednym z głównych czynników przenoszenia tej choroby z bydła na ludzi jest spożywanie zakażonego mleka i mięsa.

Natomiast wykazuje Dr. Koch na podstawie odnośnych badań w zwierzyńcu akademii weterynaryi w Berlinie, że bydło szczepione bacylami z tuberkulicznych ludzi na to wcale nie reagowało, a nawet w ciele zabitych zwierząt nie można było znaleść objawów tej choroby ani też śladów zaszczepionych bacyli; z czego Koch wnioskuje, że dwie te choroby, jakkolwiek bezwątpienia do siebie zbliżone, nie są jednak identyczne, że zatem niema mowy o przenoszeniu tej choroby z bydła na ludzi.

Kongres delegował osobną komisyę celem dalszego badania tej kwestyi, której ostateczne rozwiązanie w myśl twierdzenia Kocha miałoby doniosłe znaczenie nie tylko dla gospodarzy wiejskich ale i dla całego społeczeństwa.

Józ. Jan Neuman.

Dodać należy że inni badacze dość sceptycznie na poglądy Kocha się zapatrują między innymi prof Virhof sławny badacz berliński, wprost z jego twierdzeniami się nie zgadza. (przyp. Red.)

Obok tych koni jednak było kilka stajen pierwszorzędnej jakości. Czołem wystawy były z pewnością 3 ogiery pełnej krwi angielskiej Grabowskiego, którego stajnia i osobiste gruntowne wiadomości nadto wielki, nawet europejski mają rozgłos, by jakiejkolwiek krytyce uledz mogły.

Konie 3/4 krwi angielskiej wysokiej klasy, równe doskonale zbudowane o suchej kości przedstawiła pani Nat. Świeżawska. Z właścicieli koni 1/2 krwi na zupełne odróżnienie zasługiwali p. Budny, p. Piaszczyński ze Snopkowa, Morawski ze Stejnego. Dwaj pierwsi zostali słusznie medalami złotymi nagrodzeni. Wszystkie te trzy stajnie wydają znakomitego halbbluta o doskonałej budowie, nienagannej kości i możliwem wyrównaniu.

Niezwykle zajmującą była stajnia hr. Poletyłły pod skromnem mianem w katalogu „koni roboczych". Dlaczego właściciel tak skromnie swoją stajnię określił nie wiem, prawdopodobnie dlatego że nie chciał płynąć przeciw ogólnemu prądowi. Stajnia ta zasługuje na pierwszorzędne uznanie, właściciel nie chciał wprawdzie niczego nowego stwarzać, ale to co było dobrego to on jeszcze ulepszył. Dwanaście doskonałych klaczy, pod względem typu, budowy, suchości i form kości, wyrównanie a przytem wysokiego gatunku na tle konia polskiego stanowiły podstawę. Miara wprawdzie nie duża 160 -165 *ctm.*, ale nogi niskie, rzadka głębokość, krzyż równy, zady normalne, krótka doskonała pęcina połączona ze szlachetnością pochodzenia

Mając taki materyał podstawowy śmiało rzec można, że hodowli nada się dowolny kierunek a będzie on zawsze poprawny. Z żalem wspomnieć można o tych kilkunastu hodowlach, którzy swe stajnie drogą krzyżowań z krwią zimną ulepszyć pragną.

Próby najnieudańszych krzyżowań klaczy wysokiej krwi arabskiej z najrozmaitszymi ardenami, perszerowami, oldenburgami, są dowodem ustawicznego gonienia za jakimś typem konia cięższego roboczego, który nigdy nie istniał, a w poprawnej formie powstanie, jeżeli wyidealizowanego halbbluta hr. Lehndorfa mieć będziemy na względzie.

(D. c. n.).

Leon Puzyna.

Ogłoszenie na dostawę. Dla c. k. Stacyi ogierów w Drohowyżu zapotrzebowanie chleba, paszy i ściółki na rok 1902 wynosi; a) w czasie poza okresem stanowienia dziennie 140 porcyi chleba w bochenkach 875 *gr*. 7.2 *q* owsa, 12.04 *q* siana 5 *q* słomy na ściółkę.

b. podczas okresu stanowienia dziennie: 15 porcyi bochenkow j. w. 20 *kg* owsa, 30 *kg* siana, 80 *kg* słomy. Oprócz tego c) kwartalnie 2000 *kg* słomy d› sienników.

Rozprawa ofertowa na dostawę tych artykułów odbędzie się dnia 1. Października b. r. o 9. godzinie rano w Drohowyżu (*kk. Staats Hengsten Depot*) Do oferty ostemplowanej 1 koroną mają być dołączone wadyum 10% wartości oferowanego towaru.

Wystawa koni w Moskwie W czasie od 20 do 27. Września st. st. b. r. ma się odbyć w Moskwie międ.ynarodowa wystawa koni, tak zbytkowych jak i roboczych Konie na tę wystawę z zagranicy wysyłane są wolne od cła tam i napowrót, na podstawie świadectwa zdrowia wydan go przez weterynarza, i będą pod takiemi samymi warunkami przyjmowane na wystawę jak i rosyjskie. Jeden hodowca nie może przedstawić więcej jak 8 koni — za pomieszczenie na wystawie wynosi należytoś od każdego konia 10 rubli — a wszystkie na wystawę nadesłane, po jej zamknięciu zostaną sprzedane drogą licytacyi. Zgłoszenia na wystawę mają być nadesłane przed dniem 20 sierpnia star. stylu (3 wrzeńia) do Komitetu Wystawy w Moskwie Smoleński Bulwar 55. gdzie również można dostać formularzy na zgłoszenia i wszelkich wyjaśnień.

Nowość w handlu zamrożonem mięsem między Argentyną a Anglią. Towarzystwo przewozowe angielskie *Royal Mail Steamship Comp.* zawarło układ z dostarczycielami mięsa w Argentynie mianowicie ze spółką *River Platz Fresk Meat Comp*, na podstawie którego w okrętach będą urządzone osobne wielkie przestrzenie do zamrażania świeżego mięsa. W ten sposób znaczne bardzo ilości mięsa, bez osobnego pakowania, bez wielkich trudności, w stanie świeżym mogą być przewiezione do Anglii.

DROBNE WIADOMOŚCI.

Kartel dla eksploatacyi saletry chilijskiej postanowił ograniczyć produkcyę saletry na następne lata. Już na rok 1901 ograniczono produkcyę do 30 milionów cetnarów. W r. 1900 wyprodukowano 30 mil. cetnarów tj. 03.9% więcej niż w r. 1899 ponieważ jednak w tymże roku 1900 zapotrzebowanie saletry zmniejszyło się znacznie bo aż o 4.4%, to zatem spowodowało do ograniczenia produkcyi a równocześnie także do dalszego podwyższenia cen.

Zmniejszenie się zaś zapotrzebowania saletry wywołane zostało pierwszą zwyżką ceny, ustanowioną przez kartel, tak że zysk ze sprzedanej saletry mimo jej mniejszej ilości był dla kartelu jednakowym jeżeli nie wyższym.

Kartel saletrzany ma silne i skuteczne poparcie u rządu chilijskiego. Jakie ogromne zyski ciągnie kartel z produkcyi saletry dowodzi fakt, że w r. 1900 wydatki poniesione w celu rozpowszechnienia użycia saletry, zatem na reklamę i na własny pawilon na Wystawie paryskiej, wynosiły ogółem 60000 funtów sterlingów, z czego kartel poniósł 39000 funt. sterl. a rząd chilijski 21000 funt. sterl. (*The Boardof Trode Journal.*)

Wysiew nawozów sztucznych w rzędy siewnikiem Schloera. Aby umożliwić wysiew nawozów sztucznych w rzędy na buraki cukrowe mianowicie saletrę i kainit używa się jak wiadomo doskonałych małych potrząsaczy „Ideał“ Dobry'ego. Przy większych obszarach jestto jednak robota powolna. — Zarządca w Merczycach (W. Ks. Pozn.), Inspektor Wuth, opisuje w *Il. Ldw. Ztg.* że użył do tego samego celu siewnika Schloera, który doskonale i dokładnie nawet bardzo małe ilości saletry wysiewa, z odpowiedniem urządzeniem. Do tylnej ściany rozsiewacza Schleora, przez którą wypada nawóz, przybił deszczułki dachowato zbite, tak aby nawóz padał tylko na rzędy z roślinami. Wysiewa on buraki kupkowo w grzbiety wyciągnięte poprzednio rzędownikiem Dehne'go 3 metrowej szerokości, następnie zwalcowane lekkim jednokonnym wałkiem, poczem dopiero idzie 3 metrowy siewnik zaopatrzony apparatem do sadzenia kupkowego systemu Meinshausena. Przy użyciu tej samej szerokości rozsiewacza Schloera można jeszcze przed wzejściem buraków nawóz rozsypać.

Pytania i odpowiedzi.

Pytanie 54. Stawiam na stajnię do opasu woły, półwytoczone na paszy przeciętnej wagi 6 – 6½ m. c. Mam do rozporządzenia: 1. ad libitum kartofle, 2. ad libitum konicz, 3. makuchy, 4. soję, 5. jęczmienną osypkę. Proszę o łaskawe zestawienie normy żywienia tak, by w jak najkrótszym czasie jak najlepszy skutek osiągnąć“.

St. Ot.

Wiadomości handlowe.

Ziemiopłody.

Lwów, 16. sierpnia. Pszenica gotowa 7·50—7·75, nowa 7·25—7·50 żyto gotowe 6·20—6·50, nowe 6·——6·25, owies obroczny gotowy 7·——7·10, nowy 5·25—5·75, jęczmień pastewny 5·25—5·75, brow. 6·20—7·—, rzepak —.——,—, nowy 12·——12·25 lnianka ——·—— groch pastewny 6·50—6·75 do gotowania 7·50—9· wyka —·——·— bobik 5·50—5·80, breczka 7·80—8·40, kukurudza gotowa 5·80—6·—, stara —·— chmiel za 56 kg 60·——66·—, koniczyna czerwona —·—·—. biała —·—·— szwedzka —·——— tymotka —·——·—, spirytus loco za 50 litr. gotowy paritas Tarnopol 16·50—17·— na termina, 15·25—15·75.

Tendencya niezmienna ruch atoli ograniczony.

Bank rolniczy we Lwowie.

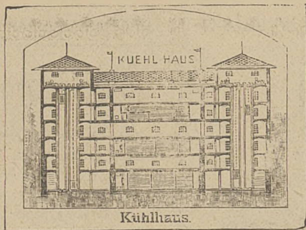
Redaktor odpowiedzialny *Dr. Kazimierz Miczyński*.

Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Krajowy kurs mleczarski w Dublanach

Wydział krajowy urządza w r. b. sześciotygodniowy kurs mleczarski przy krajowej mleczarni w Dublanach pod Lwowem (st. kolejowa Lwów). — Na kurs ten, który rozpocznie się dnia I Października b. r. rozpisuje się konkurs podróży, jakoteż zupełnego utrzymania podczas trwania kursu. — Kandydaci wykazać się winni: 1) ukończoną z dobrym postępem szkołę ludową, 2) świadectwem moralności, 3) ukończonym 16 rokiem życia Pierwszeństwo przysługuje ukończonym uczniom krajowych niższych szkół rolniczych.

Podania wnosić należy do Wydziału krajowego we Lwowie, najpóźniej do dnia 20 września b. r. 1—3

Lodownia Magazyn

Kühlhaus.

Pierwsze Austr. Akcyjne Towarz. publicznych magazynów we Wiedniu

CHŁODNIK i LODOWNIA najnowszego systemu.

Temperatura od 8° niżej do 6° wyżej zera i ponadto w każdej porze roku.

Pewne przechowanie jaj, zwierzyny, drobiu, ryb, mięsa owoców południowych, masła, mleka, piwa, konserw i innych artykułów spożywczych.

Wolny skład cłowy i podatkowy. — Prospekta, taryfy i wiadomości udziela Dyrekcya **Wiedeń II2. Freilagergasse 6.** 3—4

Stacya kolei — urząd cłowy i podatkowy w miejscu.

ZARZĄD DÓBR

hr. Romana Potockiego

w Chlebowicach

poczta telegraf i stacya kolei w miejscu sprzedaje do nasienia: **„Żyto Triumph“ „Imperial“, Pełkuskie i szlanstadzkie oraz pszenicę „Ghirkę“ i „Horscon-cours** przez selekcją regenerowaną. 3—6

Do Zarządów dóbr!

Kilka nowych stalowych wózków kolebkowych do przewozu buraków, kartofli itp., wraz z odpowiednią ilością szyn, tanio do sprzedan a. Zapytania pod J. W. 20 do Adm. czasop.

!!! Ważne dla P. T. Obszarów Dworskich !!!

PIOTR MIKOLASCH i SPÓŁKA

polecają po cenach najniższych towar pierwszorzędnej jakości, jakoto:

WERNIKSY i OLEJE, lakiery i pokosty do wszelakiego użytku,

Masy i farby do podłóg, woski

Pędzle wszelkiego rodzaju, gąbki, lak, atrament

PIPY do beczek. GAZY na pytle

Środki desynfekcyjne jak kreolina, lyzol i t. p.

Przyrządy i przybory do czyszczenia i leczenia koni i bydła,

ŚRODKI OWADOGUBNE.

Wiaderka, hydronety, latarnie gospodarskie

Pasy do maszyn, gurty, rzemyki, śruby, węże gumowe i konopne

Płyty i sznury do kotłów, holendry

Ceraty, chodniki, rogóżki i podściółki, oliwy, zapałki

SZPAGATY, SZNURY

Środki do czyszczenia metali, jak proszek, mydło, pasta i t. p.

Farbka, krochmal, mydło do prania, świece

Smarowidła, czernidła i lakiery do skór i uprzęży

SZCZOTKI, GRZEBIENIE — ARTYKUŁY GUMOWE

etc., etc.

Sklep i magazyny w domu własnym, ul. Kopernika l. 1.

Cenniki na żądanie gratis. 32—52

„Perkun“

Fabryka maszyn we Lwowie

Filia Rzeszów

wyrabia jako specyalność

Młynki do czyszczenia zboża

Cenniki maszyn rolniczych wysyłamy na żądanie.

Marka ochronna! Marka ochronna!

Porkin wyśmienity środek do tuczenia świń.

Porkin powiększa nadzwyczajnie chęć do żarcia.

Porkin zawiera pożyteczne części dla organizmu świń.

Porkin zapobiega róży, zatwardzeniu żołądka i t. d.

Porkin ulepsza mięso, czyni je miększem, cięższem i bielszem, ułatwia trawienie, co też przyjemny smak sprawia.

Porkin 5 dkg. (2—3 łyżki stołowe) dla 3 świń 50 dkg. (1 pakunek) dla 30 świń, 1 kg. dla 60 świń, raz dziennie do strawy wmieszany sprawia po 8—10 dniach, nadzwyczajne polepszenie.

Porkin daje się chudym świniom nie chciwym żarcia.

Porkin drażni gruczoł ślinny, sprawia silniejsze odłączenie śliny i dlatego lepsze trawienie.

Porkin zapobiega ubyciu większej części pokarmu przez ekskrementa.

Porkin spowoduje szybkie rozwinięcie, wyborne tuczenie i stałe zdrowie.

Porkin opłaci się stokrotnie.

Porkin kosztuje: pakunek 30 porcyi 50 dkg. **1 korona** zasyła się także w beczkach po 100 kg.

Skład Porkinu Wiedeń IX Bleichergasse 6

Pompy — Wagi

Pompy wszystkich rodzajów dla domowego i publicznego użytku, dla gospodarstw budowli i przemysłu.

Wagi nowych porawnych konstrukcyi

Decymalne-, centesymalne, przezmianowe i mostowe

z drzewa i żelaza dla celów handlowych, fabrycznych, gospodarskich i innych.

Towarzystwo komandytowe dla fabrykacyi pomp i maszyn

kurki, pipy, rury, węże gumowe i konopne.

W. Garwens, Wiedeń

I. Schwarzenbergstrasse 6.
I. Wallfischgasse 14.

Katalogi gratis i franco. Do dostania we wszystkich składach maszyn, u pompiarzy, etc. Żądać Garwensa: Pompy i Wagi!

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki we Lwowie ul. Łyczakowska l. 3.